

قید

دستور زبان فارسی در نگاه اول به دو بخش، تقسیم می شود: ۱- نوع کلمه ۲- نقش کلمه
نوع کلمه عبارتند از:

فعل، اسم، ضمیر، صفت، قید، صوت (اصوات)، حرف

نقش کلمه عبارتند از:

نشان مفعول، مسند، متمم، قید، بدل، مضاف الیه (افاضی)، صفت (وصفی)

و میاها

قید هم در نوع کلمه وجود دارد و هم در نقش کلمه

قید

قید واژه ای است که به مفهوم (مفعول) چیزی اضافه می کند و توضیحی درباره آن می دهد.

به عبارت دیگر، فعل را به مفهوم جدیدی وابسته و مقید می کند. مثلا وقتی می گوئیم:

میرم تند رفت = کلمه شده، کلیدی نقش را بیان می کند و آن را به معنی جدیدی
قید والسبه می سازد.

علاوه بر فعل، کلمه ای که به مفهوم سایر نقش‌ها چیزی می افزاید و توضیحی درباره

آن می دهد «قید» نامیده می شود. او بسیار کوشا است
تند / تند

او خیلی خوب می نویسد / تند / تند
قید (برای فعل) / قید (برای مصدر)
قید (برای مصدر)

قیدی :

۱- در جمله های زیر قید را مشخص کنید :

- ۱- مریم همیشه لباس تمیزی بپوشد .
- ۲- از خوانا نوشتن مریم خوشم می آید .
- ۳- مریم دختی بسیار تمیزی است .
- ۴- آب کاملاً خالص است .
- ۵- او غذا را خیلی تند می خورد .

۲- در جمله های زیر به جای نقطه چین « قید » مناسب بگذارید .

- ۱- مریم می نهد .
- ۲- او خوب می نویسد .
- ۳- نوشتن او مراب شوق می آورد .

۳- در جمله های زیر چه کلماتی قید هستند ؟

- ۱- مریم آهسته وارد کلاس شد و آرام در جای خود نشست .
- ۲- مریم سریعاً به خانه آمد و شبان باسش را عوض کرد .

۲- قید مختص ، قید مشترک

۱- قید مختص : بعضی از قیدها جز نقش قیدی ، نقش دیگری در جمله نمی پذیرند ، این

قبیل قیدها را « قید مختص » می نامند . مثل : هفتاد ، هفتاد و هشتاد ، حضرت ، الهی ، مطلقاً ، احیاناً ، اتفاقاً ، همواره

من هفتاد و هشتاد / او همواره کار می کند / او هفتاد و هشتاد از مسافت بر می آید

قید / قید / قید

۲- قید مترک: بعضی از اسم‌های وصفی و کلمه‌های دیگر گاهی در جمله نقش

«قید» پیدا می‌کنند. پس قید مترک قیدی است که در اصل قید نیست.

مریم عصید به خانه برگشت. ← در این جمله «سبب» قید واقع شده، در حالی که در اصل اسم است.

مریم خوب خوابید. ← «خوب» قید واقع شده، در حالی که در اصل صفت است.

کس به خانه می‌آید؟ ← «کس» قید واقع شده، در حالی که در اصل ضمیر است.

مگر مسئله ها را حل نکردی ← «مگر» قید واقع شده، در حالی که در اصل حرف است.

تمرین:

۱- قیدها را مشخص کنید:

۱- هرگز این کار را انجام نمی‌دهم. ۲- کودک هنوز بیدار نشده.

۳- فردا البته خواهم آمد. ۴- حتماً کتاب مرا با خودت بیا در.

۳- حتماً از کلمه‌های زیر را در جمله بصورت قید بکار ببر:

۱- سال‌ها:

۲- بی‌پایه:

۳- روز:

۴- خندان:

اقسام متعدده از جهت معنی

قیده‌ها را از این جهت که معنی آن‌ها مربوط به چه امری باشد نیز به دسته‌هایی تقسیم

می‌کنند و برای هر دسته عنوانی مکرر می‌دهند. مثلاً قیده‌هایی را که معنی آن‌ها به نحو

به زمان مربوط می‌شود یا اوقات وقوع فعل را نشان می‌دهد «قید زمان» می‌نامند

تعدد از جهت معنی اقسام بسیار دارد؛ معروفترین آن‌ها به مکرر زیریند:

۱- قید زمان: می‌رود، سبب، بعضی وقت‌ها، فوراً، همیشه
سبب باران آمد / بعضی وقت‌ها باران می‌بارد

۲- قید مکان: اینجا، آنجا، نزدیک، بالا، همه جا
آنگاه بر خورشید گشود از حیث دوازده است / مریم آنجا نشسته است

۳- قید کیفیت: خوب، به آسانی، خوب، بد، به سرعت، دورمانه
مریم خوب کاری کند / مریم به آسانی کاری کند

۴- قید حالت: حالت نهاد یا مفعول را در حین انجام دادن یا انجام گرفتن کار
بیان می‌کند: افغان و خیزان، گریان، خندان، خواب‌آلود، پریان حال
مرد مجروح افغان و خیزان خورد را به شیط در رفت رسانید / کود را گریان دردم

۵- قید پرسش: کی، مانند، کجا، چگونه
چگونه این کار را انجام خواهید داد؟ / دوست را چگونه دیدی؟

۶- قید تکرار: دوباره، باز، از نو، مجدداً، باره
عالم پرگن را چون خواهد شد / دوباره بهار از راه می رسد

۷- قید تاسف: تأسف گوینده را از وقوع فعل یا انجام شدن آن بیان می کند:

افسوس، تأسفانه
افسوس که دوستان خیلی زود ما را ترک کردند / تأسفانه تاسف ما را راه رسیدیم

۸- قید شک و تردید: شاید، احتمالاً، گویا، به احتمال
شاید فردا به کتابخانه بروم / احتمالاً خوابیده باشد

۹- قید تصدیق و تأیید: حتماً، قطعاً، واقعاً، به راستی، به طور حتم، حتماً
حتماً به دیدار شما خواهیم آمد / به راستی اگر قدرت فکر کردن نداشته باشیم دردناک بود

۱۰- قید آرزو: گاش، لطفاً، کاش، ان شاء الله
لطفاً جواب مرا بدهید / کاش بخار دیر برود

راه شناخت قید در جمله:

۱- معمولاً اگر از جمله حذف شود به معنی آسیب جدی نمی رسد.

۲- قبل و بعد از واژه قید کده (-) قرار نمی گیرد.

۳- قید در جمله جای مشخص ندارد.

او آمده می رود = او می رود

تمرین :

۱- تَحْنِصِ دَعْوِهِ وَارِثِهِ « امروز » در حرکات از جمله های زیر جمله نقش دارد .

۱- امروز من ، خوب گذشت .

۲- امروز کام فردا بسیار .

۳- آنان امروز درس می خوانند .

۴- درس امروز، آسان بود .

۲ = در جمله های زیر جمله را مشخص کنید :

۱- ایران پیوسته مهد پرورش دانشمندان بوده است .

۲- امروز، خوشبختانه ، همه خوشحال آمدند .

۳- پرند، هنرمندان محیط زندگی اش را ترس می کند .

۴- بارها از دیدن کوه های سر به فلک کشیده لذت برده ام .

۵- ما بزرگ ، مؤذبان گفت .

۶- بیای تا بر آرم دستی زدن که نتوان بر آورد فردا زلزل

۷- دایم ایستادن نباشد حال دوران غم خود

۸- آن قصه شنیدید که در باغ یکی روز

۹- چرا اینقدر غصه می خوردید؟

۱۰- شاید کتاب خواننده باستی .

۱۱- دیروز هوا بسیار سرد بود .

۳ = در جملات زیر نقش طلمات را مشخص کنید .

۱- رسیب رادیو برنامه خوبی داشت .

۲- بت پرستین به از مردم پرست
بندگی و کارند و گوش دار